

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – elektronikus hozzáférhetőség”

COM(2005) 425 final

(2006/C 110/05)

2005. szeptember 13-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2006. február 23-án elfogadta. (Előadó: Miguel Ángel CABRA DE LUNA.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. március 15–16-án tartott 425. plenáris ülésén (a március 15-i ülésnapon) 142 szavazattal 2 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Indokolás

1.1 Égetően nagy szükség van annak biztosítására, hogy a hozzáférhető IKT-termékek (információs és kommunikációs technológián alapuló termékek) és szolgáltatások piaca úgy az európai régióban, mint világszerte az interoperabilitás és a kompatibilitás elvén alapuljon.

1.2 Az IKT-ipar most kezd figyelni a fogyatékkal élő fogyasztók kiaknázatlan piacára, illetve arra, hogy milyen nagy hasznára válna az egyre növekvő idősebb fogyasztói rétegnek, ha ebben a szektorban már a tervezés és a gyártás folyamán figyelembe vennék a termékek és a szolgáltatások hozzáférhetőségének kérdését.

1.3 A tagállamok egyre többet tesznek – együttesen és külön-külön is – a digitális megosztottság problémájának megoldása érdekében, valamint az elektronikus hozzáférhetőség és az elektronikus befogadás (elclusion) jogalkotási és önkéntes intézkedések útján történő támogatására. Okvetlenül szükséges, hogy legyen EU-szintű koordináció ebben a kérdésben, mert csak úgy lehet a jelenlegi piac elaprózottsága ellen tenni valamit, és elkerülni a piac további elaprózódását, valamint azt, hogy megismétlődjének a múltban elkövetett hibák, amikor nem lehetett hozzáférni az IKT-termékek jelentős részéhez, illetve elszigetelődött sok potenciális fogyasztó a piactól, mert nem illeszkedtek a segédtechnológiák a termékek és szolgáltatások nagy részéhez. Az ilyen hibáknak további negatív hatása volt a tágabb értelemben vett gazdasági helyzetre, elsősorban azért, mert sokak számára állandósult a társadalmi kirekesztettség, és ez akadályozta a munkaerőpiachoz való hozzáférést.

1.4 Az Európai Bizottság elektronikus hozzáférhetőségről szóló közleménye ismerteti azokat a prioritásokat, melyeket át kell gondolni annak érdekében, hogy el lehessen kerülni a piac elaprózódását, valamint támogatni lehessen a szektorban a magasabb fokú konvergenciát és a gazdasági növekedést.

2. Az elektronikus hozzáférhetőségről szóló közlemény háttere

2.1 Az Európai Bizottság elektronikus hozzáférhetőségről szóló közleménye a 2005 júniusában közzétett i2010-ről szóló

közleményben ⁽¹⁾ az „Európai Információs Társadalom” néven ismertetett átfogó stratégiai keretben megfogalmazottakhoz kíván hozzászólni.

2.2 A közlemény kinyilvánított fő célja az, hogy támogassa annak elérését, hogy következetesebb álláspontot foglaljanak el a tagállamok és az ipar az elektronikus hozzáférhetőség kérdésében.

2.3 Ez a közlemény részletesen ismerteti egyrészt azokat az előnyöket, amelyeket ez az új technológia nyújt a fogyatékkal élők számára, másrészt azokat a problémákat és új akadályokat, melyek az ilyen technológiák kifejlesztése révén keletkeznek.

2.4 A közleményben hangot kapnak a hozzáférhető technológiák már létező piacának elaprózottsága miatti aggályok, illetve az, hogy piaci harmonizáció és interoperabilitás hiányában fennáll a veszély, hogy a jövőben még élesebben jelentkeznek a problémák.

2.5 A közlemény három nézőpontból vizsgálja meg a probléma megoldásának lehetőségét:

- hozzáférhetőségi követelmények támogatása a közbeszerzési eljárásban;
- hozzáférhetőségi tanúsítási eljárás bevezetése;
- a már létező jogszabályok hatékonyabb alkalmazása.

3. A fogyatékkal élő személyek és az információs társadalom

3.1 Egyre nagyobb azoknak a tábora, akik felismerik, hogy a digitális megosztottság és a kettészakadt társadalom problémájának megoldása érdekében az információs és kommunikációs technológia (IKT) területén tett előrehaladás keretében ki kell elégíteni a társadalom minden tagjának igényeit, főleg azokat, akik leginkább ki vannak téve a társadalmi kirekesztettség veszélyének.

⁽¹⁾ COM(2005) 229 final.

3.2 A fogyatékkal élők információhoz való hozzáféréseinek kérdését elsősorban és leginkább jogi szempontból kell megvizsgálni. Az EU lakosságának 10 százalékát kitevő fogyatékkal élőknek ugyanolyan joguk van a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáféréshöz – beleértve ebbe az IKT-termékekhez és -szolgáltatásokhoz való hozzáférést –, mint a nem fogyatékosoknak.

3.3 A kormányoknak és az iparnak fontos gazdasági indítékai is vannak arra, hogy komolyan foglalkozzanak ezzel a kérdéssel. A fogyatékkal élők IKT-hozzáféréseivel kapcsolatos kihívásokra talált megoldások **minden** felhasználó előnyére válnak majd, elsősorban az egyre növekvő számú idősebb korosztály, a gyermekek és az átmenetileg fogyatékkal élők javára.

3.4 A fogyatékkal élők csoportja egy igen sokféle emberből álló csoport, de a csökkent képességűek csoportjai közül a következők küszködnek a leginkább az IKT-hozzáférés nehézségeivel: értelmi sérültek és tanulási nehézséggel küzdők, érzékszervi fogyatékkal élők (süketek és hallássérültek, vakok és látássérültek, siketvakok, beszédhibás személyek) és mozgáskorlátozottak.

3.5 Az IKT-ágazat fejlődése sok előnyt hozott a fogyatékkal élőknek, úgy az általános technológiákat, mint a segédtechnológiákat tekintve. Néhány ilyen példa:

- az SMS által nyújtott előnyök siketek számára, bár ehhez hozzá kell tenni, hogy ez egyelőre még nem jelent valós idejű kommunikációt;
- vannak beszéd- és írásfelismerő, valamint nagyító szoftverek vak és látássérült számítógép-felhasználók számára;
- hangfelismerő rendszerek.

3.6 Ugyanakkor újabb akadályok is keletkeznek. Néhány ilyen példa:

- Az új számítástechnikai fejlesztések következtében drámai csökkenés állt be a vakok személyszámítógép-használatra való képességében. Míg vak személyek a számítógépek 99 %-át tudták használni 1990-ben, ma már csak 33 %-uk hozzáférhető számukra, ami többek közt annak tudható be, hogy a vizuális parancsok használata jelentősen megnövekedett ^(?).
- A mobiltelefonok növekvő bonyolultsága, illetve a vizuális kijelzőfelületen található parancsok gyakorisága úgy a

fogyatékkal élők, mint a nem fogyatékos fogyasztók számára újabb akadályokat teremt.

- Európában jelenleg különböző szöveges üzeneteket továbbító telefonhálózatok működnek, és egyik sem kompatibilis a másikkal. Európában a siket és hallássérült személyek számára a jelenlegi telekommunikációs rendszerek nem teszik lehetővé a valós idejű, illetve nemzetközi kommunikációt.
- A digitális televízió, mely az interaktív kommunikáció és az információ terjesztésének egyre fontosabb technológiai eszközévé válik, kevésbé hozzáférhető médium a fogyatékkal élők számára, mint az analóg televízió. A digitális televízió technológiája igen nagy mértékben használja a képernyőn megjelenő vizuális parancsokat, és rendkívül bonyolult a használata, ami a kisebb hozzáférhetőség miatt a televízió nézők további 4,4 %-át rekesztheti ki ^(?).
- Az Európai Bizottság közleménye is számos példát hoz arra, hogy milyen kihívásokkal kell számolni az IKT-készülékek és -rendszerek interoperabilitásával kapcsolatban.

4. Az elektronikus hozzáférhetőség és az elektronikus befogadás gazdasági és üzleti megalapozottsága

4.1 A lisszaboni stratégia kihangsúlyozza, hogy a foglalkoztatottság révén minden személy társadalmi és gazdasági befogadását biztosítani kell. Ha azonban az információs és kommunikációs technológiákat a tervezők nem teszik hozzáférhetővé, a fogyatékkal élők huzamosan és egyre nagyobb mértékben válnak kirekesztettekké a munkaerőpiac jelentős részéből. Alapvető fontosságú az elektronikus hozzáférhetőségi alapelvek teljes körű és hatékony alkalmazása ahhoz, hogy megvalósuljon a fogyatékkal élők gazdasági és társadalmi befogadása. Az elektronikus hozzáférhetőség elveinek betartása egyben a környezetvédelmi biztonsági előírások betartását is jelenti (például a hallókészüléket viselők által mobiltelefon használata során tapasztalt elektronikus és zaj interferencia inkompatibilitás kiküszöbölése). Az EU fogyatékkal élő munkaerő-állományának átlagosan 35 %-a dolgozik, míg a nem fogyatékosok esetén ez 70 %. Viszont az Európai Bizottság becslése szerint a befogadást érdemben elősegítő akadálymentesítő intézkedések révén megközelítőleg 2-3,5 millió fogyatékkal élő személy kaphat munkát a munkaerőpiacon ⁽⁴⁾. A fogyatékkal élők gazdasági befogadása a társadalom és az egész európai gazdaság javára válik majd, mivel ezzel csökkenni fog sok fogyatékkal élő függősége.

^(?) *Digitális televíziót mindenkinek!*, az Egyesült Királyság Digital Television Project-je kapcsán a Generics Groups által készített jelentés a használhatóságról és a hozzáférhető tervezésről.

⁽⁴⁾ Az Európai Bizottság Aktív munkaerőpiaci programok fogyatékkal élők számára című jelentése (2002).

^(?) Forrás: Európai Vakok Szövetsége.

4.2 Bár az IKT-iparban már egyre többen felismerik, hogy milyen gazdasági és üzleti előnyökkel jár, ha a fogyatékkal élő és idősebb felhasználók igényeivel járó problémákat megoldják a termékek és szolgáltatások tervezői, ezeket az előnyöket intenzívebben és más ipari ágazatokban is ismertetni kell. Nagy szükség van arra, hogy a növekvő igények jobb kielégítése érdekében az iparban dolgozók – a vezetőktől a technikusokon át egészen a gyári dolgozókig – hozzáférhetőségi követelményekről és sajátosságokról szóló továbbképzést kapjanak.

4.3 Európa lakosságának 10-12 %-a fogyatékkal élő személy, és Európa fontos demográfiai változások előtt áll. Európa lakosságának elöregedése jelentős következményekkel fog járni. 2050-re Európa lakossága 34,5 %-ának életkora meghaladja majd a 60 évet.

4.4 A fogyatékkal élők, az átmenetileg fogyatékkal élők és az idős emberek együttesen Európa lakosságának 30 %-át teszik ki⁽⁷⁾. A hozzáférhető technológia a szélesebb fogyasztói körnek is javára válna, beleértve a gyermekeket és azokat, akik nem ismerik az új technológiákat, valamint a társadalomból kirekesztett széles csoportokat is. Erre jó példa a valós idejű szöveges kommunikáció, melynek piaca sokkal nagyobb, mint a fogyatékkal élők közössége.

4.5 A fogyatékkal élők és az idős korosztály olyan kiaknázatlan piac, ahol az ipar sokkal jobban jelen lehet, ha az ilyen fogyasztók számára termékeit nem a jelenlegi módon dobja piacra. Egy német tanulmány adatai szerint az 50 év fölöttiek 48 %-a gondolja úgy, hogy az IKT-termékekhez és -szolgáltatásokhoz nem az ő korosztályuk számára megfelelő módon férnek hozzá⁽⁸⁾. Továbbá egy nemrégiben, a Microsoft által készített tanulmány állapította meg, hogy az 59 év fölötti lakosság 50 %-ának válna nagy hasznára az IKT-technológiai hozzáférhetőségi sajátosságainak továbbfejlesztése. A hozzáférhető és *Design mindenkinek* technológiák új munkahelyeket teremtettek a szektoron belül, elsősorban az olyan KKV-k körében, melyek úttörő szerepet vállaltak a hozzáférhető technológiákat érintő innovációk terén, illetve az új területek és foglalkozások fejlesztésében.

5. Általános megjegyzések

- Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság elektronikus hozzáférhetőségről szóló közleményét, melyben fontos javaslatok és kötelezettségvállalások fogalmazódtak meg a közbeszerzés, a tanúsítási eljárások és a jogszabályok tárgyában. Az elektronikus hozzáférhetőségről szóló közlemény az *i2010: európai információs társadalom a növekedésért és a foglalkoztatásért* c. közlemény fontos megerősítését jelenti.
- Az EGSZB arra kéri az EU-intézményeket, hogy az elektronikus hozzáférhetőségről szóló közleményben javasolt intézkedések kapjanak központi szerepet az információs társadalmat létrehozó európai stratégiai keretprogramban. Az

elektronikus hozzáférhetőség és befogadás céljai és célkitűzései sokkal kiemelkedőbb szerepet kapnak majd az i2010-es intézkedésekben.

- Az EGSZB tudatában van annak, hogy számos magánszemély és család nem rendelkezik folyamatos telefonkapcsolattal, mert korlátozott jövedelmük ezt nem teszi lehetővé. Az IKT-készülékek és -szolgáltatások (mint például az internet-hozzáférést biztosítók) ezenkívül megfizethetetlenül drágák lehetnek az ilyen személyek számára, beleértve a fogyatékkal élőket és az idősebb korosztályt; az EGSZB arra kéri a tagállamok kormányait, hogy adjanak IKT-termékekhez és -szolgáltatásokhoz való hozzáférést megkönnyítő gazdasági támogatást a hátrányosabb helyzetű, társadalomból kirekesztett csoportoknak a társadalomban.
- Az EGSZB örömmel üdvözli azt a munkát, melyet az Inkluzív Kommunikációval Foglalkozó Csoport (INCOM) és a fogyatékoság kérdésével foglalkozó TCAM⁽⁷⁾ munkacsoportok végeznek az Európai Bizottság elnöklete alatt. Ezek a munkacsoportok összehozták az összes érdekelt felet annak érdekében, hogy meghatározzák a főbb prioritásokat és intézkedési területeket a hozzáférhetőség kérdésében, beleértve a termékekhez és a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.
- Az EGSZB emlékeztetni kíván arra, hogy már több EGSZB-állásfoglalás vizsgálta és támogatta az elektronikus hozzáférhetőség kérdését úgy nagy általánosságban, mint a fogyatékkal élők termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférése vonatkozásban:
 - Az EGSZB véleménye a Fogyatékkal Élő Emberek Európai Évéről (2003) szóló tanácsi határozatra tett javaslatról (COM(2001) 271 final – 2001/0116 (CNS), CES 1064/2001
 - Az EGSZB véleménye az Európai Bizottságnak a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához intézett közleményéről, melynek címe: *eEurópa 2002: A nyilvános weboldalak hozzáférhetősége és tartalma* COM(2001) 529 final, CES 1546/2001
- Az EGSZB véleménye a fogyatékkal élő emberek társadalmi integrációjáról (CES 853/2002)
- Az EGSZB véleménye az Európai Bizottságnak a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához intézett közleményéről, melynek címe: *Esélyegyenlőség a fogyatékkal élő emberek számára – Európai Cselekvési Terv*, COM(2003) 650 final, CESE 311/2004
- Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: *Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a légi járműveken utazó csökkent mozgásképességű személyek jogairól*, (CESE 730/2005).

⁽⁷⁾ Az OECD-ECMT tanulmánya: *A mozgáskorlátozottak közlekedési feltételeinek javítása*, 1999, az EU-15 előtti időszakból.

⁽⁸⁾ A hivatkozott tanulmány forrása: www.seniorwatch.de.

⁽⁷⁾ Távközlési megfelelőségértékelési és piacfelügyeleti bizottság (TCAM).

6. Az EGSZB általános megjegyzései a közlemény fő javaslataival kapcsolatban

6.1 Összehangolt szabványok és interoperabilitás

6.1.1 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság azzal kapcsolatos aggodalmát, hogy jelenleg nincsenek összehangolt megoldások az elektronikus hozzáférhetőség kérdésében. Figyelembe véve az IKT-ipar globális jellegét, alapvető fontosságú annak elkerülése, hogy – a különböző tagállamokban használt különböző megoldások, illetve fejlesztések révén – az Európai ipar elaprózódjon. Ugyanakkor a lehető legnagyobb méretgazdaságossági megtakarítás, valamint a fogyasztók számára a legnagyobb választék biztosítása érdekében, az is elkerülendő, hogy egyoldalú regionális követelmények bevezetése révén növekedjen a piac világszintű elaprózódása.

6.1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy annak ellenére, hogy az IKT-iparban már egyre többen felismerik, hogy a fogyatékkal élő és idősebb fogyasztók kiaknázatlan piacot jelentenek úgy Európában, mint világszinten, ezt a felismerést még jobban kell támogatni és ismertetni.

6.1.3 Az EGSZB teljességgel támogatja olyan európai hozzáférhetőségi szabványok kidolgozását és bevezetését, melyek nyitottak, konszenzuson alapulnak és objektívek. Ezeknek a szabványoknak ugyanakkor figyelembe kell venniük a globális helyzetet, és illeszkedniük kell a nemzetközi szabványokhoz is. Az európai és nemzetközi szabványok komplementaritásának hiánya zűrzavart és frusztrációt okozna mind a fogyatékkal élő fogyasztók, mind az ipar számára.

6.1.4 Fontos, hogy aktívan bevonják a felhasználókat a szabványosítási folyamatba, és gondoskodni kell arról, hogy a reprezentatív fogyatékosági szervezetek képviselhessék érdekeiket az európai hozzáférhetőségi szabványok döntéshozatali folyamatában.

6.1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai szabványügyi testületeket az összes szabvány kidolgozásakor kötelezni kell az elektronikus hozzáférhetőségi kérdések figyelembevételére.

6.2 Közbeszerzés

6.2.1 A hozzáférhetőségi követelmények közbeszerzési eljárásokba való felvétele nagyon hatékony eszköznek bizonyult az általános és a hozzáférhetőségi technológiák alkalmazásának, valamint a foglalkoztatottságnak és a növekedésnek a támogatására. A hozzáférhetőség közbeszerzési eljárásokon keresztül való terjesztése ösztönzi az ipart arra, hogy ez a megközelítés központi szerepet játsszon működési módjuk egészében. Továbbá az EGSZB azt kéri, hogy az Európai Bizottság új, *Elektronikus úton végzett beszerzés (eProcurement) az on-line vásárlás támogatására* c. kezdeményezése legyen teljességgel hozzáférhető fogyatékkal élő személyek számára (az elektronikus hozzáférhetőségi célkitűzéseknek megfelelően) és gondoskodjon a visszaélések és a korrupció megelőzéséről.

6.2.2 Az EU közbeszerzési irányelveinek felülvizsgálata lehetővé teszi a hozzáférhetőségi kritérium beillesztését az IKT-termékek és -szolgáltatások beszerzése esetében. Ne feledjük, hogy a közbeszerzés az EU bruttó hazai termékének 16 %-át teszi ki, azaz 1 500 milliárd eurót, az IKT-szektor részesedése pedig az EU GDP-jének 6 %-a. Az európai közszféra átlagos IKT-kiadása a GDP 0,8 %-a, azaz 76 milliárd euró. Ilyen méretű befektetések esetén feltétlenül fontos, hogy a közbeszerzések olyan, hosszú távú közbeszerzési politikát tegyenek lehetővé, mely révén a társadalom ÖSSZES tagja számára hozzáférhetővé válnak a termékek és a szolgáltatások. Az ilyen befogadási politika alapvetően fontos a helyi gazdaságok hatékony működése és a közösség tagjainak a jóléte és függetlensége szempontjából.

6.2.3 Az EGSZB ezért teljes mértékben támogatja az Európai Bizottságnak azt a javaslatát, hogy az európai szabványügyi testületek dolgozzanak ki európai hozzáférhetőségi követelményeket az IKT-termékek és -szolgáltatások közbeszerzési eljárásaihoz. Felettből fontos ugyanakkor, hogy ezekben a követelményekben kiegyensúlyozottan érvényesüljenek a felhasználói igények és a gyártási követelmények, valamint az is, hogy gyakorlatban tudják alkalmazni őket a hatóságok, és ne vezessenek az európai, illetve minél kevésbé vezessenek a globális piac elaprózódásához.

6.2.4 Továbbá az EGSZB örömmel üdvözlölné, ha az EU közbeszerzési irányelveinek⁽⁸⁾ jövőbeni felülvizsgálatai alkalomával az irányelv rendelkezéseiben kötelező követelménnyé válna a hozzáférhetőség a közbeszerzési eljárásokban.

6.3 Terméktanúsítás és harmadik fél általi tesztelés, illetve az öntanúsítás kérdése

6.3.1 Az IKT-iparnak a fogyasztókkal jobban meg kell ismertetnie főbb termékeik és szolgáltatásaik olyan sajátosságait, mint a hozzáférhetőség és *Design mindenkinek*.

6.3.2 Az EGSZB érdekesnek tartja az Európai Bizottságnak a javaslatát, hogy egyrészt meg kell vizsgálni tanúsítási és öntanúsítási rendszerek bevezetésének lehetőségét, illetve hogy az átláthatóság növelésére és az elektronikus hozzáférhetőség elismerésére ösztönöz, és hogy másrészt egy, a termékek és szolgáltatások elektronikus hozzáférhetőségi szintjét mérő tanúsítási eljárás bevezetését mérlegeli.

6.3.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a kérdés további tanulmányozása és a különböző lehetőségekkel kapcsolatos adatgyűjtés segít majd annak eldöntésében, hogy milyen irányban kell továbbhaladni, ezért is üdvözlöli az ehhez a kérdéshez kapcsolódó, küszöbön álló EU-konferenciákat és -kezdeményezéseket.

⁽⁸⁾ A 2004/18/EK irányelv és a 2004/17/EK irányelv.

6.4 Jogsabályok alkalmazása

6.4.1 Az Európai Bizottság helyesen irányítja rá a figyelmet már létező EU-jogsabályokra, melyek alkalmazhatók az elektronikus hozzáférhetőség elősegítésére és érvényesítésére.

6.4.2 Az ipar részéről történő önkéntes vállalások igen örvendetesek és támogatni kell őket. Az önkéntes vállalások annak a jelei, hogy az ipar mekkora érdeklődést mutat a termékek és a szolgáltatások tervezésében a hozzáférhetőségi problémák megoldása iránt. Ugyanakkor az önkéntes vállalások magukban soha nem bizonyultak elegendőnek ahhoz, hogy a hozzáférhetőségi követelményeket kellőképpen megvalósítsák és elhárítsák azokat az akadályokat, melyekkel a fogyatékkal élők szembesülnek a fő technológiák esetén. Az önkéntes vállalatokat jogalkotási kezdeményezéseknek kell kiegészíteniük, többek között a közbeszerzés területén is.

6.4.3 Fontos, hogy az EU egyértelműen elkötelezze magát az elektronikus befogadás és hozzáférhetőség iránt a témát érintő összes többi EU-kezdeményezésben is.

6.4.4 Például a már létező közbeszerzési és elektronikus kommunikációs jogsabályokat ugyancsak jelentős mértékben támogatják az EU foglalkoztatottságra vonatkozó megkülönböztetésmentességi jogsabályai, ami jó alkalmat nyújt a fogyatékkal élők hozzáférhetőségi igényeinek ismertetésére is.

- Rendszeres és átfogó ellenőrzésre van szükség úgy az Európai Bizottság, mint a tagállamok szintjén annak megállapítására, hogy mennyire hatékonyan alkalmazzák a gyakorlatban a jogalkotási kötelezettségvállalásokat az elektronikus hozzáférhetőség kérdésében.
- Meg kell vizsgálni azt a kérdést, hogyan lehet a jövőben a jogalkotás felülvizsgálatakor az elektronikus hozzáférhetőségi rendelkezéseket szigorítani és kiterjeszteni. Az elektronikus hozzáférhetőség kérdését egyértelműen ki kell hangsúlyozni és támogatni az EU strukturális alapokra és kutatási keretprogramjára vonatkozó rendelkezésekben (2007–2013).
- Az EU intézményeinek határozottabb és átfogóbb jogsabályokat kellene bevezetniük a fogyatékkal élők árukhöz és szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek vonatkozásában, köztük az információs és kommunikációs technológiához való hozzáférés terén, ahhoz, hogy az EU ezáltal biztosíthassa a fogyatékkal élők társadalmi és szociális jogait, valamint a fogyatékkal élők számára az árukhöz és szolgáltatáshoz való hozzáférés terén az esélyegyenlőséghez való jogot.
- Az EU elektronikus kommunikációra vonatkozó irányelveiben meg kell erősíteni és szélesebb körre kell kiterjeszteni a hozzáférhetőségre vonatkozó rendelkezéseket.

6.4.5 Az egyetemes szolgáltatásnyújtási irányelv⁽⁹⁾ jelenleg a nyilvános telefonkészülékekhez és a nyilvános telefonszolgáltatásokhoz (például a segélyhívó- és tudakozószolgáltatásokhoz) való hozzáférést foglalja magában. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az irányelv nem vonatkozik sem a mobil, sem a széles sávú szolgáltatásokra. Az egyetemes szolgáltatásnyújtási irányelvet ki kell terjeszteni a mobil és a széles sávú telefonokra⁽¹⁰⁾ is, továbbá korrekt – és ahol lehetséges – kedvezményes díjszabás biztosítása révén a hálózatokhoz és szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférésre.

6.4.6 Sok fogyatékkal élő küszködik továbbra is súlyos használhatósági és hozzáférhetőségi problémával a mobil telekommunikáció területén. Valós idejű interaktív mobil telekommunikációra van szüksége a siket és a hallássérült személyeknek, továbbá a beszédhibás és siketvak személyeknek, akik azt szeretnék, hogy mobil telefonjukon ugyanúgy fogadni tudjanak hívásokat, mint a nem fogyatékosok, és azt is, hogy az egyenlő feltételek vonatkozzanak a szolgáltatások és a készülékek használhatóságára, minőségére, választékára, elérhetőségére és árára is.

6.4.7 Meg kell oldani, hogy az érzékszervi fogyatékkal élők által használt jelenlegi rendszerek interoperábilisak legyenek. Lehetővé kell tenni, hogy a fogyatékkal élők telefonálni tudjanak külföldre, Európában és az egész világon.

6.4.8 Az internetet egyre többen és egyre inkább közszolgáltatási és kommunikációs eszközként használják, de a fogyatékkal élők még mindig komoly problémákkal küszködnek, amikor az internetet akarják használni. Egy példa a széles sávú szolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos problémára: az olyan új szolgáltatások, mint az internetprotokollra épülő hangátvitel (VOIP) már olyan széles sávú „telefonszolgáltatást” nyújtanak rendkívül vonzó áron, mely elsősorban nemzetközi hívások esetén nagyon olcsó. Ugyanakkor nincs garancia arra, hogy a VOIP hozzáférést biztosít a segélyhívó vagy felvilágosítást nyújtó szolgáltatásokhoz. Ezt a kérdést tisztázni kell.

7. Az EGSZB konkrét javaslatai

A fentebb említett célkitűzések és kérdések ismeretében az EGSZB úgy véli, hogy az alábbi konkrét javaslatok hozzájárulnának a kitűzött célok eléréséhez:

⁽⁹⁾ 2002/22/EK irányelv

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB megjegyzi, hogy feltöltőkártyás mobiltelefon szolgáltatás jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a telefonszolgáltatáshoz való hozzáférés kiterjedt az alacsony jövedelműek körére is, sőt vitathatatlanul többet tett ezen a téren, mint számos nemzeti telefonszolgáltató.

7.1 Összehangolt szabványok és interoperabilitás

7.1.1 Az EGSZB kéri, hogy az európai szabványügyi testületeket kötelezzék arra, hogy az összes IKT-szabvány kidolgozásakor vegyék figyelembe az elektronikus hozzáférhetőségi kérdéseket.

7.1.2 Az EGSZB kéri, hogy az alábbi területeken az EU szabványokat és jogalkotási kötelezettségvállalásokat fogadjon el a fogyatékkal élők hozzáférhetőségi követelményeinek összehangolása érdekében:

- a segélyhívó szolgáltatásokat is magukban foglaló IP hálózatokhoz való hozzáférés;
- valós idejű kommunikáció kifejlesztése elsősorban siket és hallássérült személyek részére;
- az interaktív digitális televízióhoz való hozzáférés;
- a hozzáférhetőségi szolgáltatásra vonatkozó rendelkezés összekötése a készülékek hozzáférhetőségének és használhatóságának kérdésével.

7.2 Terméktanúsítás és harmadik fél általi tesztelés, illetve az öntanúsítás kérdése

7.2.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság tanúsítási eljárásra, termékcímkézésre és megfelelési nyilatkozatra tett javaslatát, beleértve ezen folyamatok kötelező vagy önkéntes jellegét, és támogatja az összes érdekelt fél bevonását, különös tekintettel a fogyatékkal élők reprezentatív szervezeteire. Az EGSZB azt kéri, hogy az eredményt az Európai Bizottság 2007 folyamán bocsássa rendelkezésére.

7.3 Közbeszerzés

7.3.1 Az EGSZB arra biztatja a tagállamokat, hogy késelelem nélkül teljes egészükben ültessék át a közbeszerzési irányelveket a nemzeti jogba, és hogy gondoskodjanak arról, hogy a fogyatékkal élők hozzáférhetőségi követelményeiről szóló rendelkezések kellő eréllyel épüljenek be a nemzeti jogba.

7.3.2 Az EGSZB arra kér minden hatóságot, hogy építse be a hozzáférhetőségi kritériumot a közbeszerzési eljárásába.

7.3.3 Az EGSZB azt kéri, hogy az IKT-termékekhez és -szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőséget vegyék fel a kötelező érvényű rendelkezések közé a közbeszerzési irányelv következő átdolgozásakor, ezzel megtiltva a hatóságok számára azt, hogy olyan szoftvert, hardvert vagy egyéb IKT-terméket és -szolgáltatást használjanak, mely nem felel meg az érvényes hozzáférhetőségi szabványoknak.

7.3.4 Tekintettel arra a szabványosítási megbízatásra, melyet a CEN, a CENELEC és az ETSI kaptak, és az IKT-termékek és

-szolgáltatások közbeszerzésére vonatkozó európai hozzáférhetőségi követelmények támogatása érdekében, az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy készítsenek cselekvési tervet arra, hogy – egy közös és következetes megközelítés tiszteletben tartása mellett – hogyan alkalmazható az európai szabvány a leghatékonyabban nemzeti szinten.

7.4 A fő irányelvekhez való illeszkedés

7.4.1 Az EGSZB kéri, hogy az IKT-vel kapcsolatban az elektronikus hozzáférhetőség és a *Design mindenkinek* és az ergonomiai megközelítések egyértelmű elismerést kapjanak az EU minden releváns jogalkotási és nem jogalkotási javaslatában, elsősorban az EU-nak az információs társadalomra és a strukturális alapokra, valamint az újonnan csatlakozó országok finanszírozási eszközeire és a 7. kutatási keretprogramra vonatkozó kulcsfontosságú dokumentumaiban.

7.5 Web-hozzáférhetőség

7.5.1 Az EGSZB arra kéri az EU tagállamait, hogy hivatalosan fogadják el változatlan formában a web-hozzáférhetőségi kezdeményezés (WAI) 2. változatát, és a 2. változat alapján módosítsák összes közszolgálati weboldalukat.

7.5.2 Az EGSZB a W3C–WAI webes tartalmak hozzáférhetőségi iránymutatásainak 2. változata 2. szintű jóváhagyásának alkalmazását kéri minden webes felületen, mert az magasabb hozzáférhetőségi szintet tesz lehetővé.

7.5.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy nagy szükség van könnyen elérhető honlapkészítő eszközök⁽¹¹⁾ fejlesztésére és készítésére, amit honlapkészítők arra használhatnak, hogy weboldaluk megfeleljen a W3C-WAI WCAG 2.0 előírásoknak. Ezek az eszközök meg kell, hogy feleljenek az W3C WAI honlapkészítő eszközökre érvényes hozzáférhetőségi iránymutatásai (ATAG) 2. változatának.

7.6 Jogszabályok

7.6.1 Az Európai Bizottságnak határozottabb lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy a tagállamok eleget tegyenek a fogyatékkal élő felhasználókkal szembeni kötelezéseknek az elektronikus kommunikációról szóló, már létező irányelvek értelmében. Az egyértelműen kiderült az elektronikus kommunikációról szóló INCOM-kérdőívre az Európai Bizottsághoz beérkezett válaszokból, hogy a tagállamok nem tartották kellően tiszteletben köteleességvállalásaikat.

7.6.2 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy indítsanak szabálysértési eljárást azok ellen a tagállamok ellen, amelyek nem tesznek eleget az EU-jog szerinti kötelezéseknek, hogy ilyen módon tartassák be azokat.

⁽¹¹⁾ A „honlapkészítő eszközök” kifejezés minden olyan szoftverre utal, mellyel weboldalak tartalmát lehet elkészíteni.

7.6.3 Az EGSZB azt kéri, hogy amikor az elektronikus kommunikációra vonatkozó EU-jogszabályokat a legközelebbi alkalommal átdolgozzák, jelentősen szigorítsanak a hozzáférhetőségi rendelkezéseken és tegyék azokat kötelezővé.

7.6.4 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen összehasonlító tanulmányt arról, hogy a mi a helyzet a hozzáférhetőséggel kapcsolatban hozott intézkedések területén a különböző tagállamokban, és tegyen jogi lépéseket azon tagállamok ellen, melyek nem tettek eleget az elektronikus kommunikációs irányelvben lefektetett köteleességeknek.

7.6.5 Az EGSZB azt kéri, hogy szigorítsák és terjesszék ki az EU szolgáltatásokról és felszerelésekről szóló elektronikus kommunikációs irányelveiben foglalt, hozzáférhetőségre vonatkozó rendelkezések alkalmazási körét. Különösképpen:

- az egyetemes szolgáltatási irányelv alkalmazási körét terjeszték ki a mobil kommunikációra és a széles sávú technológiákra;
- az RTTE-irányelvet dolgozzák át olyan módon, hogy az terjedjen ki az elektronikus felszerelések kötelező hozzáférhetőségi követelményeire is.

7.7 Az európai információs társadalom új stratégiai kerete

7.7.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság **európai információs társadalommal foglalkozó stratégiája** ⁽¹²⁾ kötelezi a tagállamokat arra, hogy éves jelentésben számoljanak be arról, hogyan valósították meg a nemzeti reformprogramokat.

7.7.2 Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy éves jelentésükben külön fejezetben számoljanak be az elektronikus hozzáférhetőség és befogadás kérdéséről, az Európai Bizottságot pedig arra, hogy támogassa ezt a kérést.

7.7.3 Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy egyértelmű és konkrét célkitűzéseket és menetrendet fogalmazzanak meg nemzeti cselekvési tervükben az elektronikus hozzáférhetőséggel kapcsolatos rendelkezések végrehajtásával kapcsolatban.

7.8 A felhasználók bevonása

7.8.1 Az EGSZB arra kéri az EU döntéshozóit, hogy konzultáció keretében szisztematikusan vonjanak be teljes mértékben

és egyenlő partnerként reprezentatív fogyasztó szervezeteket képviselő fogyasztókkal élő felhasználókat a termékek és a szolgáltatások fejlesztésébe és tervezésébe, valamint a szabványok kidolgozásának folyamatába. Kiegészítő forrásokat kell biztosítani az EU intézményeinek, hogy a fogyasztókkal élő felhasználók megfelelően részt tudjanak venni a folyamatban.

7.9 Oktatás, továbbképzés és a Design mindenkinek tanterv

7.9.1 Az EGSZB arra kéri a kormányokat és az ipart, hogy az egész életen át tartó tanulás keretében dolgozzanak ki és támogassanak olyan intézkedéseket, amelyek segítik az IKT-oktatást és -tanfolyamok tartását – más kirekesztett csoportok mellett – a fogyasztókkal élő és bizonyos idősebb személyek számára, hogy az érintettek könnyebben, olcsóbban és jobban hozzáférjenek az ilyen technológiákhoz.

7.9.2 Az olyan tudatosító intézkedések, mint a *Design mindenkinek* európai tanterv, segíthetnek megérteni és alkalmazni az IKT-ben a hozzáférhetőség szempontjait.

7.9.3 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, az összes tagállamot és az ipart, hogy aktívan támogassák és használják a *Design mindenkinek* tantervet minden IKT-vel kapcsolatos képzésen és oktatási programban.

7.9.4 Az EGSZB arra kéri az ipart, hogy biztosítson rendszeresen házon belüli vagy külső továbbképzéseket a dolgozók számára a tervezés hozzáférhetőségi szempontjairól.

7.10 Az EGSZB házon belüli intézkedései

7.10.1 Az EGSZB vállalta, hogy először is a „saját háza táján rak rendet”, és gondoskodni fog arról, hogy közbeszerzési tevékenységeiben tiszteletben tartsa a közbeszerzésre vonatkozó hozzáférhetőség elvét és gyakorlatát.

7.10.2 Az EGSZB megvizsgálja majd azt is, hogy milyen mértékű változtatásokat kell majd végrehajtania annak érdekében, hogy teljes és egyenlő hozzáférhetőséget biztosítson a fogyasztókkal élők számára az EGSZB weboldalához, a számítógépes szoftverrendszerekhez és az IKT-felszerelésekhez.

7.10.3 Az EGSZB belső eljárásokat fog bevezetni annak érdekében, hogy minden dokumentum hozzáférhető formátumban készüljön el.

Brüsszel, 2006. március 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

⁽¹²⁾ COM(2005) 229 final.